

Reținem din carte un aspect cât se poate de important: Siretul a avut pecete, steag, stemă și patron, însemne care îl deosebeau de alte orașe ale țării, cel mai vechi sigiliu, aflat pe un hrisov din 21 februarie 1653, are chipul Sfântului Ioan Botezătorul, o stea în dreapta sus, cu legenda în limba slavonă – *Ioanî Krîstitel*. Drapelul târgului Siret, cel ce însuflețea în vechime cetele de târgoveți din oastea domnească, avea culoare albastră, iar în mijloc icoana aceluiași sfânt, cel ce face legătura dintre Vechiul și Noul Testament.

Stema de astăzi a urbei a păstrat, prin imaginea lăsată de harul regretatei artiste Ioana Nistor, același chip al celui mai mare om născut din femeie, o coroană murală cu trei turnuri, semn că Siretul este un oraș vechi și că a fost pe vremuri cetate și prima capitală a Moldovei medievale, și trei lacrimi de argint, semn că orașul a avut de suferit de pe urma odiosului pact Ribbentrop – Molotov și că se află în

imediată apropiere a liniei Aurel Onciu – Omelian Popowicz.

Volumul discutat conține douăsprezece capitole, la sfârșitul cărora se întinde pe nu mai puțin de 22 de pagini o cronologie demnă de invidiat, prima mențiune fiind din anul 950 d. Chr., cu referire la râul Siret, sub forma *Seretos*. Scrisă cu maximă responsabilitate, cartea, bazată pe o vastă bibliografie (peste 130 de lucrări), impresionează nu doar sub acest aspect, ci și prin aceea că cei doi autori, analizând documentele de arhivă, își exprimă părerea într-un mod cât se poate de convingător. E o lucrare de referință și o încununare a unor decenii de cercetare, iar siretenii nu au decît a se mîndri cu asemenea profesori, care gîndesc profund și muncesc întru slava urbei lor, căci, nu-i așa?, *omul sfințește locul*.

Gheorghe C. PATZA

ISTORIE ȘI CULTURĂ ROMÂNEASCĂ (pagini regăsite)

Filologul, juristul și omul de cultură ieșean Vasile Diacon a publicat cartea cu titlul de mai sus (Ed. Tipo-Moldova, Iași, 2009, 194 pagini), conținând mai multe articole și recenzii. Meditînd asupra subtitlului, *Pagini regăsite*, constatăm că unele dintre ele reprezintă detalii ale problematicii dezbătute anterior, iar altele o aplecare asupra unor subiecte de limbă și literatură veche.

Nu lipsesc din cuprins recenzii de unii scriitori și oameni de cultură, studii cu privire la evenimente de interes național, dar și omagii adresate unor personalități, magiștri sau modele culturale ale autorului.

Volumul se deschide cu studiul *Despre variabilitatea (micro) toponimelor și limitele ei (bazinul Suha Bucovineană, județul Suceava)*, în prelungirea problematicii tezei sale de doctorat în istorie, intitulată *Vechi așezări pe Suha Bucovineană (Pagini monografice)*. Este un studiu dens, ce demonstrează aprofundarea subiectului de către autor, cu un rezumat în limba franceză. Plecînd de la cercetările sale mai vechi, Vasile Diacon își propune să evidențieze raporturile dintre realitatea toponimică a unei zone date și variația respectivelor denotații înregistrate în unele hărți fizice, administrative, cadastrale, silvice etc., aparținînd diferitelor epoci.

Pasiunea autorului pentru istoria și cultura românească veche sublimăază în studii ca: *Nicolae Cartoajan și literatura*

română veche, „Leucaida” lui Asachi în versiune românească, *Geovenale Vegezzi Ruscalla în paginile „Familiei”* (personajul fiind un prieten al românilor din Italia, reprezentant al culturii noastre la Torino), *Vechi monumente de limbă română în atenția specialiștilor* (codice, cazanii, legende, învățături, Manuscrisul de la Ieud).

Alte studii din domeniul limbii române cuprinse în volum sînt *Neologismul în lexicografie și Istoriografia românească la zi*, ultimul fiind o recenzie a *Enciclopediei istoriografiei românești*, apărută sub coordonarea prof.univ.dr. Ștefan Ștefănescu.

Bucovinean de origine, omul de cultură Vasile Diacon își îndreaptă preferințele în special spre cărțile bucovinilor. Astfel, *Radiografia etno-folclorică a unui sat bucovinean* este recenzie a cărții etnologului Nicolae Cojocaru, *Pîrteștii*

de Sus – o așezare din Bucovina, iar *Fundul Moldovei, străveche vatră de cultură românească*, o recenzie a monografiei *Fundul Moldovei, o așezare din ocolul Cîmpulungului bucovinean*, de Filon Lucău-Dănilă și Dumitru Rusan.

Dar preferințele autorului cărții *Istorie și cultură românească* se îndreaptă și spre literatura actuală. Studiul *Gheorghe C. Patza și molii magistraturii* îl prezintă pe scriitorul bucovinean, cu accent pe noul său volum de proză scurtă intitulat *Robe cu molii*, realizat printr-o scriitură plină de ironie și umor.

Trăind în cultul prieteniei și al respectului față de valorile neamului românesc, cercetătorul Vasile Diacon face un cald portret suceveanului Emil Satco, recent dispărut, autorul *Enciclopediei Bucovinei*. Alte personalități care se bucură de toată atenția autorului sînt profesorii universitari ieșeni Gheorghe Buzatu (*Omagiu profesorului Gheorghe Buzatu; Magicianul*) și Ilie Dan (*Filologie și onomastică; Profesorul Ilie Dan: omul și opera*, un studiu vast).

Fost deputat în Parlamentul României, Vasile Diacon publică în volum două articole pe tema activității sale parla-

mentare: *Observator în Albania printre aromâni și Intervenție în ședința Adunării Deputaților din data de 25 mai 1992*.

Volumul se încheie în rotund, cu un interviu despre bazinul Suha: *Emografie și folclor pe Suha Bucovineană*.

Deși cuprinde o multitudine de teme, studii și recenzii publicate de-a lungul anilor în diverse gazete și reviste, reunite într-o carte, tematica volumului *Istorie și cultură românească (Pagini regăsite)* este unitară prin preocuparea autorului de a evidenția, a scoate la lumină vechi valori și personalități ale culturii românești.

Ilie DAN

POPASURI FILOLOGICE

Cu acest titlu, harnicul și perseverentul profesor universitar Ion Popescu – Sireteanu (devenit din ieșean, piteștean) a publicat la sfîrșitul anului trecut un frumos și original volum de contribuții din domeniile lingvisticii și filologiei, etnografiei și folclorului. În fapt, cartea adună numeroase recenzii, cronică și comentarii la lucrări din științele menționate mai sus. Din cele 47 de texte din partea întâi a volumului (*Lingvistică și Filologie*), putem pune în evidență câteva aspecte definitorii pentru preocupările autorului ca om de cultură și pentru formația sa ca dialectolog, lexicograf și folclorist, pe care, de altfel, le întîlnim și în partea a doua (*Folclor și etnografie*), în aceasta din urmă fiind antologate doar 19 contribuții ale autorului. Într-o notă preliminară care ține loc de prefață, autorul însuși precizează explicit: „Această carte cuprinde cronici, recenzii și articole în care am încercat să surprind momente mai importante din istoria recentă a lingvisticii, a folcloristicii și a etnologiei românești”.

Cea dintîi constatare care ține de evidență, în ambele părți, este varietatea *temporală, geografică și tematică*. Mai întîi constatăm că Ion Popescu-Sireteanu comentează autori și opere ale unor lingviști sau folcloriști din secolul trecut (mulți trecuți „în lumea umbrelor”), precum Ovid Densusianu, Ioan Bogdan, Al. Graur, Romulus Todoran, Sextil Pușcariu, Alexandru Philippide, dar și lucrări ale unor cercetători și universitari contemporani, între care Vasile Ioniță, Maria Pietreanu, Vasile Frățilă, Vasile Arvinte, Nicolae Saramandu și chiar... Ilie Dan. Situația este similară din acest punct de vedere, și în partea a II-a, în care alături de folcloriști, istorici și etnografi din vechea generație, precum Mihai Costăchescu, Nicolae Iorga, Nicolae Densusianu, Petru Caraman, Alexei Viciu și C. Rădulescu Codin, sunt comentate, competent și la obiect, lucrări datorate unor specialiști din noua generație, între care Lucia Cireș, C. Mohanu, Emilia Pavel, Hristu Cîndoveanu, Elidia Agrigoroaiei.

Aceeași diversitate întîlnim și în ceea ce privește aria

geografică a autorilor și cărților pe care le comentează. În acest fel întîlnim comentarii la cercetări din Banat, Republica Moldova, București, Dobrogea, Moldova, Transilvania, dar chiar și din Istria, Albania, Munții Apuseni și Maramureș. Se realizează astfel o „panoramă” a cercetărilor studiilor și antologiilor dedicate limbii și creației populare românești. Iată doar câteva exemple: *Toponimie, limbă și istorie românească* (Vasile Ioniță), *Salutul în limba română* (Maricica Pietreanu), *Prima gramatică a limbii române*, *Cercetări asupra aromânei vorbite în Dobrogea* (Nicolae Saramandu), *Graiul de pe Tîrnave* (Vasile Frățilă), *Atlasul lingvistic istroromân* (Goran Filipi), *Studii de etnologie românească* (Emilia Pavel), *Făt frumos cel înțelept* (Pamfil Bilțiu), *Numele de locuri în limba română* (Ilie Dan), *Limba română în graiul ceangăilor din Moldova* (Ioan Dănăilă). Să adăugăm și *anexa I* care ne face cunoștință cu *Zidul viu*, o legendă din Albania.

Și din punct de vedere al aspectelor cercetate de către autorii recenzați, Ion Popescu-Sireteanu probează comprehensiune și competență. Drept urmare, întîlnim în cartea sa probleme de toponimie și antroponimie, etimologie, dialectologie, gramatică stilistică și literatură populară (cîntece, basme, legende, descîntece, balade, strigături ș.a.). o surpriză o constituie și studii propriuzise ale autorului, foarte interesante și cu puncte de vedere și interpretări noi, ca în cazurile: *Despre numele etnice „dac” și „get”*, *Prima gramatică românească*, *Alexandru Philippide – 35 de ani de la moarte*.

Mai important este însă faptul că în cadrul fiecărei contribuții autorul aduce puncte de vedere și materiale noi, o nouă interpretare și numeroase atestări ale faptelor lingvistice invocate. În întregul ei, cartea profesorului Ion Popescu-Sireteanu, dovedește pasiune tehnică, științifică și interes constant pentru istoria, limba și creația populară a românilor.